

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
БИОЛОГИЯ И ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ

31 август 2012 г. – Вариант 2.

Отговорите на задачите от 1. до 35. вкл. отбелязвайте в листа за отговори!

1. За популацията е вярно, че се състои от индивиди:

- А) на един и същ вид
- Б) на различни видове
- В) с еднаква възраст и пол
- Г) с различни екологични изисквания

2. Приспособление към ниски температури е (са):

- А) восъчният налеп върху листата на маслината
- Б) дългата шия на щъркела и жирафа
- В) видоизменените в бодли листа на кактуса
- Г) стелещите се стъбла на клека и сибирската хвойна

3. За биоценозата НЕ е вярно, че:

- А) има морфологична структура
- Б) има физиологична структура
- В) е съставена от екосистеми
- Г) е съставна част на екосистемата

4. Взаимоотношението между бобови растения и азотфиксиращи бактерии е пример за:

- А) коменсализъм
- Б) паразитизъм
- В) симбиоза
- Г) конкуренция

5. Транспортна функция изпълнява:

- А) хемоглобинът
- Б) кератинът
- В) колагенът
- Г) фибриногенът

6. Мономерите на ДНК са:

- А) рибози
- Б) дезоксирибози
- В) рибонуклеотиди
- Г) дезоксирибонуклеотиди

7. Бактериофагите са:

- А) прокариотни организми
- Б) еукариотни организми
- В) едноклетъчни паразити
- Г) неклетъчни форми

8. Кои клетъчни структури са характерни само за растителните клетки?

- А) рибозоми
- Б) лизозоми
- В) мезозоми
- Г) пластиди

9. Двумембранни клетъчни органели са:

- А) вакуолите
- Б) митохондрияте
- В) ендоплазмената мрежа
- Г) апаратът (комплексът) на Голджи

10. Белтъците в клетката се синтезират чрез процеса:

- А) транскрипция
- Б) транслация
- В) репликация
- Г) гликолиза

11. Анаболитни са процесите на:

- А) окисление
- Б) хидролиза
- В) синтез
- Г) отделяне на енергия

12. Кое твърдение е вярно за митозата?

- А) Включва две последователни деления.
- Б) В профазата I се образуват биваленти (тетради).
- В) В профазата II се извършва кросинговър (кросовър).
- Г) Дъщерните клетки имат еднакъв брой хромозоми с майчината клетка.

13. Фенотипът на даден индивид е съвкупност от всички:

- А) гени
- Б) проявени белези
- В) гени в половите клетки
- Г) хромозоми в телесните клетки

14. Монохбридно кръстосване, при което в F₁ се проявява белегът на единия родител, е пример за:

- А) пълно доминиране
- Б) непълно доминиране
- В) полимерно взаимодействие
- Г) комплементарно взаимодействие

15. Наследственост наричаме свойството на организмите да:

- А) придобиват нови белези, адаптиращи ги към околната среда
- Б) проявяват нови белези в сравнение с родителите си
- В) променят своите белези в индивидуалния си живот
- Г) получават белезите на родителите си

16. Какъв генотип има родителският индивид, означен на генетичната схема с „?“?

- А) АА
- Б) Аа
- В) аа
- Г) вв

P	?	x	aa
F₁	Aa		aa

17. Синдромът на Даун е резултат от:

- А) генна мутация
- Б) геномна мутация
- В) модификационна изменчивост
- Г) фенотипна изменчивост

18. Колко броя зрели гамети се образуват при сперматогенезата от една майчина клетка?

- А) 1
- Б) 2
- В) 3
- Г) 4

19. Двупластен зародиш при животните и човека се образува през зародишното им развитие при:

- А) дробенето на зиготата
- Б) формирането на бластулата
- В) гаструлацията
- Г) органогенезата

20. Кой от изброените критерии НЕ се използва за определяне видовата принадлежност на растения?

- А) морфологичен
- Б) физиологичен
- В) екологичен
- Г) етологичен

21. Съвкупност от популации, чиито индивиди могат да се кръстосват помежду си, имат общ ареал на разпространение и обща еволюционна съдба, наричаме:

- А) вид
- Б) биоценоза
- В) екосистема
- Г) биосфера

22. Кое твърдение е вярно за микроеволюцията?

- А) Надгражда макроеволюцията.
- Б) Елементарната ѝ еволюционна единица е популацията.
- В) Обхваща всички надвидови систематични групи.
- Г) Води до образуване на нови надвидови групи.

23. При биологичния прогрес, за разлика от биологичния регрес:

- А) се образуват нови подчинени систематични групи
- Б) изчезват подчинени систематични групи
- В) броят на индивидите в групата намалява
- Г) заеманият ареал се стеснява

24. Сравнителноанатомични доказателства за еволюцията са:

- А) сходствата в жизнените процеси
- Б) филогенетичните редове
- В) хомологните органи
- Г) ръководните вкаменелости

25. Коя последователност е вярна за етапите в еволюцията на човека?

- А) архантроп → неоантроп → палеоантроп
- Б) неоантроп → архантроп → палеоантроп
- В) палеоантроп → архантроп → неоантроп
- Г) архантроп → палеоантроп → неоантроп

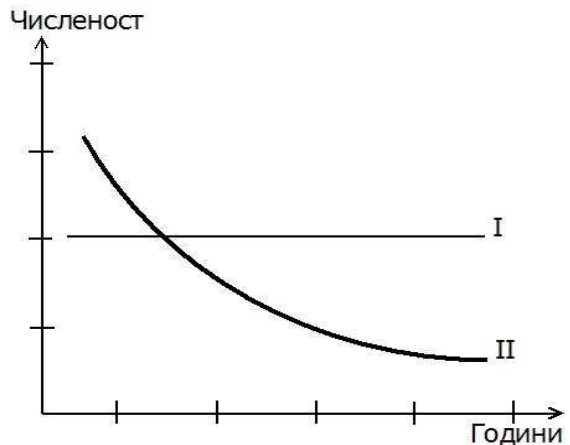
26. Всяка жива система:

- 1) притежава свойството дразнимост
- 2) може да извършва движения
- 3) извършва обменни процеси с околната среда
- 4) може да се самовъзпроизвежда

А) само 1 и 3 Б) само 2 и 4 В) само 2, 3 и 4 Г) 1, 2, 3 и 4

27. На графиката е представена динамиката в числеността на две популации (I и II). Определете верните твърдения.

- 1) Популация I е намаляваща, а популация II – стабилна.
- 2) Популация II е намаляваща, а популация I – стабилна.
- 3) Раждаемостта и имиграцията в популация I надвишават смъртността и емиграцията.
- 4) Смъртността и емиграцията в популация II надвишават раждаемостта и имиграцията.

- А) 1 и 3 Б) 1 и 4 В) 2 и 3 Г) 2 и 4

28. Хомобиополимери са:

- 1) белтъците
- 2) липидите
- 3) скорбялата
- 4) гликогенът

- А) 1 и 2 Б) 3 и 4 В) 1, 2 и 3 Г) 1, 2 и 4

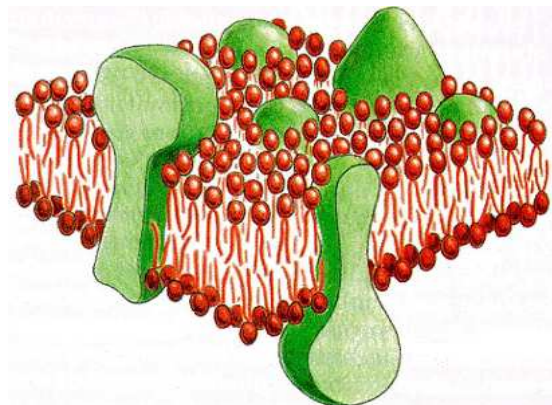
29. Мейозата:

- 1) е характерна за телесните клетки
- 2) протича при образуване на полови клетки
- 3) води до намаляване наполовина на хромозомния набор в дъщерните клетки
- 4) осигурява протичането на кросинговър (обмяна на гени между хомоложни хромозоми)

- А) само 1, 2 и 3 Б) само 1, 2 и 4 В) само 2, 3 и 4 Г) 1, 2, 3 и 4

30. Схематично е представена клетъчна структура. За нея е вярно, че:

- 1) е характерна за всички клетки
- 2) има течностно-мозаечен строеж
- 3) в състава ѝ участват нуклеинови киселини
- 4) осигурява транспорт на вещества

- А) 1, 2 и 3 Б) 1, 2 и 4 В) 1, 3 и 4 Г) 2, 3 и 4

31. На фигурата е представен надмолекулен комплекс, изграден от ДНК и белтъци, който:

- 1) е характерен за прокариотните клетки
- 2) е характерен за еукариотните клетки
- 3) се формира през профазата на митоза
- 4) съхранява наследствена информация

- А) 1, 2 и 3 Б) 1, 2 и 4 В) 1, 3 и 4 Г) 2, 3 и 4

32. За дихибридно кръстосване на чисти линии ($AABB \times aabv$) е вярно, че:

- 1) родителите са дихетерозиготни
- 2) хибридите от F_1 са дихетерозиготни
- 3) хибридите от F_1 образуват по четири типа гамети
- 4) в F_2 се получава разпадане на признаците по фенотип

- А) само 1 и 3 Б) само 1 и 4 В) само 2, 3 и 4 Г) 1, 2, 3 и 4

33. Половото размножаване, за разлика от безполовото:

- 1) е еволюционно по-старо
- 2) се извършва с участието на два родителски индивида
- 3) включва процеса оплождане
- 4) води до разнообразие на признаците

- А) само 1 и 2 Б) само 1 и 3 В) само 2, 3 и 4 Г) 1, 2, 3 и 4

34. Човешките раси:

- 1) принадлежат към вида *Хомо сапиенс*
- 2) са резултат от морфологични приспособителни изменения
- 3) могат свободно да се кръстосват помежду си
- 4) имат еднакъв интелектуален потенциал

- А) само 1 и 4 Б) само 3 и 4 В) само 1, 2 и 3 Г) 1, 2, 3 и 4

35. Кои твърдения са верни за представеното на следващата фигура?

- 1) Изобразени са стадии от зародишното развитие на гръбначни животни.
- 2) Подобен външен вид имат и зародишите на земноводните и влечугите.
- 3) Сходството между зародишите е палеонтологично доказателство за еволюцията.
- 4) В резултат от сравнението на зародиши на гръбначни животни е формулиран биогенетичният закон.

риба

птица

бозайник

- А) 1, 2 и 3 Б) 1, 2 и 4 В) 1, 3 и 4 Г) 2, 3 и 4

Отговорите на задачите от 36. до 50. вкл. записвайте в свитъка за свободни отговори!

36. Отговорете на следващите въпроси, проверяващи екологични знания.

- А) Какво изучава екологията?
- Б) Кои са трите основни групи екологични фактори?
- В) Какво представлява екологичната ниша?

37. Прочетете следващия текст и определете верни ли са твърденията (А, Б, В и Г) за екваториалните и тропическите гори.

(Отговорите запишете с ДА или НЕ.)

Екваториалните и тропическите гори заемат районите около Екватора и влажните тропици, обхващат басейните на реките Амазонка и Заир и произвеждат около 80% от кислорода в атмосферата. Смята се, че тук живеят около 90% от всички живи организми на планетата. През последните години дърводобивът за гориво и с търговска цел, опожаряването на участъци за земеделие и др. превръщат в пустош обширни райони от тези гори.

- А) Организмовият състав на екваториалните и тропическите гори е беден на биологични видове.
- Б) Площта им през последните години намалява.
- В) Основна причина за промяната в площта на тези гори е антропогенният фактор.
- Г) Унищожаването на екваториалните и тропически гори ще доведе до намаляване на кислорода в атмосферата.

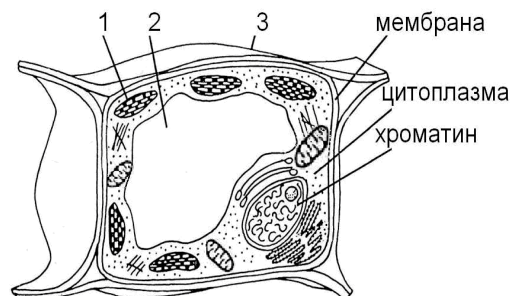
38. Кое вещество: 1-инсулин, 2-гликоген, 3-хемоглобин, 4-скорбяла:

- А) изпълнява резервна функция в растителни клетки?
- Б) е въглехидрат и присъства в животинските клетки?
- В) има аминокиселинен състав и изпълнява регулаторна функция?
- Г) има аминокиселинен състав и изпълнява транспортна функция?

(Отговорите запишете чрез съответните букви и цифри.)

39. Разгледайте изображението на растителна клетка и запишете:

- А) наименованието на структурите, означени с 1, 2 и 3;
- Б) функцията на структурите, означени с 1 и 3.

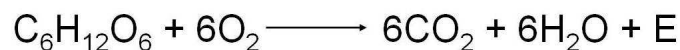

40. Определете чрез *пасивен транспорт* (1) или чрез *цитоза* (2) клетката обменя с околната среда:

- А) белтъци
- Б) кислород
- В) въглероден диоксид
- Г) водни молекули

(Отговорите запишете чрез съответните букви и цифри.)

41. Разгледайте внимателно сумарното уравнение и отговорете на въпросите:

- А) Кой процес изразява това уравнение?
- Б) В кои клетъчни структури се получават крайните продукти?
- В) Анаболитен или катаболитен е този процес?

42. В участък от молекула на иРНК последователността на азотните бази е:

Запишете:

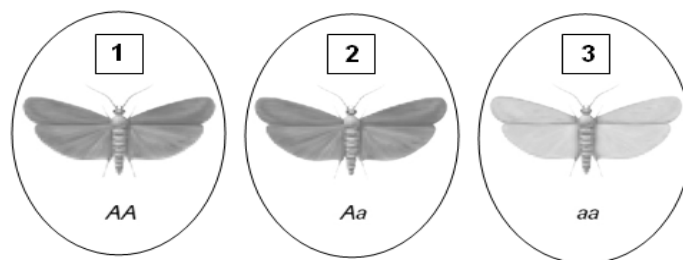
- А) колко различни тРНК могат да се свържат в този участък при транслация;
- Б) антикодонът на първата от тези тРНК.

43. Направете верен текста за митоза, като изберете от предложеното в скоби.

Митозата преминава през (*четири / осем*) последователни фази. Броят на дъщерните клетки, получени от една майчина клетка е (*две / четири*). Дъщерните клетки съдържат (*хаплоиден / диплоиден*) хромозомен набор.

(Избраните думи запишете в свитъка за свободни отговори.)

44. На схемата са представени организмите 1, 2, 3 и са написани алелите на гена за цвят на крилата им.

- А) Кой от организмите са хомозиготни?
- Б) Кой от организмите е носител само на доминантни алели на гена за цвят на крилата?
- В) Кой от организмите е носител както на доминантен, така и на рецесивен алел?

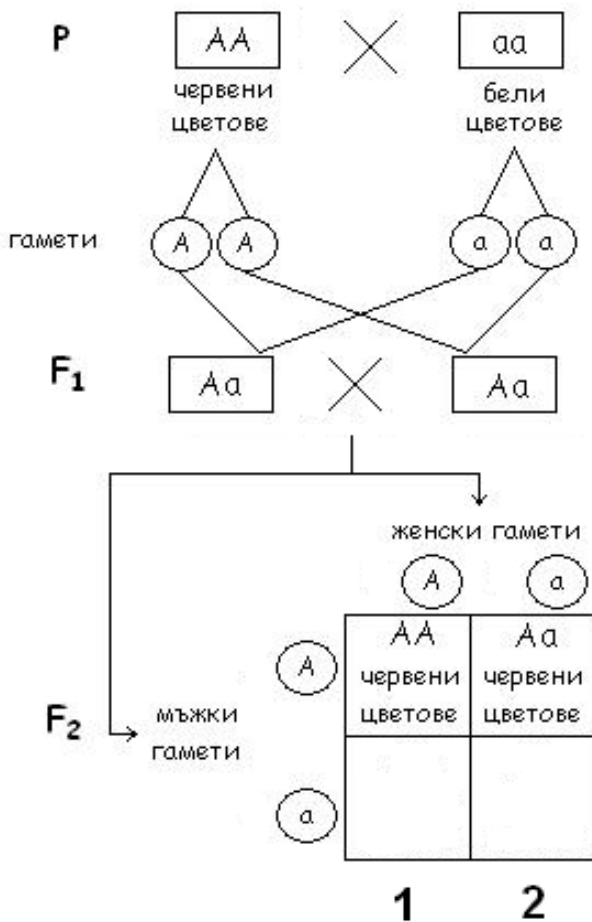
(Отговорите запишете чрез съответните цифри.)

45. Наследствеността е основно свойство на живите организми.

Допълнете следващите изречения, като липсващите думи запишете в свитъка за свободни отговори.

- А) Алелите са структурни състояния на
- Б) Алелите, които се проявяват фенотипно само когато са в хомозиготно състояние, наричаме
- В) Белегът, който се проявява фенотипно в F_1 при монохбридно кръстосване с пълно доминиране, се определя от алел.
- Г) За индивид, в чиито клетки има два различни алела на даден ген, казваме, че е

46. Разгледайте следващата генетична схема. Запишете генотипа и фенотипа на индивидите в F_2 , които съответстват на празните кутийки (1, 2) в решетката на Пънет.

47. Направете модел на митохондрий, като изберете НЕ ПОВЕЧЕ от ЧЕТИРИ от посочените структури.

(Отговора запишете чрез съответните цифри.)

1 – външна мембрана	3 – лизозоми	5 – цитоплазма	7 – строма
2 – нагъната вътрешна мембрана	4 – пероксизоми	6 – ДНК	8 – матрикс

48. Изброени са твърдения за гаметогенезата. Определете кои от тях се отнасят за овогенеза.

(Изберете НЕ ПОВЕЧЕ от ТРИ отговора и ги въведете чрез съответните цифри.)

1. Протича в яйчниците.	4. Резултат от процеса са зрели сперматозоиди.
2. Обхваща четири последователни фази.	5. От една майчина клетка се получава една зряла гамета.
3. През фазата на зреене се извършва мейоза.	6. Фазата на формиране е последна за процеса.

49. Определете верни ли са следващите твърдения за насоките и пътищата на еволюцията.

(Отговорите запишете с ДА или НЕ.)

- А) Ароморфозата е един от пътищата на биологичния регрес.
- Б) Катаморфозата е един от пътищата на биологичния прогрес.
- В) Идиоадаптации са еволюционни изменения, приспособяващи към конкретни условия на средата.
- Г) Биологичният регрес е една от насоките на еволюционния процес.

50. Разгледайте изображението на отпечатък от археоптерикс и запишете:

- А) към коя група доказателства за еволюцията се отнася отпечатъкът;
- Б) от коя група гръбначни животни е произлязъл археоптериксът;
- В) коя група гръбначни животни са произлезли от археоптерикса;
- Г) два примера за други организми, които показват еволюционен преход от една голяма група към друга.

**ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ
ПО БИОЛОГИЯ И ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ**

Вариант 2., 31.08.2012 г.

ЧАСТ ПЪРВА			
Задачи с избираем отговор			
Задача №	Отговор	Задача №	Отговор
1.	А	21.	А
2.	Г	22.	Б
3.	В	23.	А
4.	В	24.	В
5.	А	25.	Г
6.	Г	26.	Г
7.	Г	27.	Г
8.	Г	28.	Б
9.	Б	29.	В
10.	Б	30.	Б
11.	В	31.	Г
12.	Г	32.	В
13.	Б	33.	В
14.	А	34.	Г
15.	Г	35.	Б
16.	Б		
17.	Б		
18.	Г		
19.	В		
20.	Г		

За всеки верен отговор по 1 т.

35 задачи x 1 т. = 35 т.

Максимален брой точки от част първа: 35

ЧАСТ ВТОРА		
Задачи със свободен отговор		
Задача №	Отговор	Точки
36.	А) взаимоотношенията между организмите и средата и между самите организми (взаимоотношенията в природата) Б) абиотични, биотични, антропогенни В) функционалното място на популацията в екосистемата (<i>За смислово верен и пълен отговор - 2 т.</i>)	А) 1 т. Б) 3 x 1 т. = 3 т. В) 2 т. 6 точки
37.	А) Не Б) Да В) Да Г) Да	4 x 1 т. = 4 т. 4 точки
38.	А) 4 Б) 2 В) 1 Г) 3	4 x 1 т. = 4 т. 4 точки

39.	<p>А) 1 - хлоропласт (хлоропласти; пластиди) 2 - вакуола 3 - клетъчна стена</p> <p>Б) 1 - фотосинтеза (синтез на органични вещества; фотофосфорилиране, синтез на АТФ) 3 - защитна (опорна)</p>	<p>А) 3 x 1 т. = 3 т.</p> <p>Б) 2 x 1 т. = 2 т.</p> <p>5 точки</p>
40.	<p>А) 2 Б) 1 В) 1 Г) 1</p>	<p>4 x 1 т. = 4 т.</p> <p>4 точки</p>
41.	<p>А) дишане (клетъчно дишане) Б) митохондрии В) катаболитен</p>	<p>3 x 1 т. = 3 т.</p> <p>3 точки</p>
42.	<p>А) 4 (четири) Б) УАЦ (У—А—Ц)</p>	<p>2 x 1 т. = 2 т.</p> <p>2 точки</p>
43.	<p>А) 4 (четири) Б) 2 (две) В) диплоиден</p>	<p>3 x 1 т. = 3 т.</p> <p>3 точки</p>
44.	<p>А) 1, 3 Б) 1 В) 2</p>	<p>А) 2 x 1 т. = 2 т. Б) 1 т. В) 1 т.</p> <p>4 точки</p>
45.	<p>А) гена (гените) Б) рецесивни В) доминантен Г) хетерозиготен</p>	<p>4 x 1 т. = 4 т.</p> <p>4 точки</p>
46.	<p>1) Аа, червени 2) аа, бели</p>	<p>1) 2 x 2 т. = 4 т. 2) 2 x 2 т. = 4 т.</p> <p>8 точки</p>
47.	<p>1, 2, 6, 8 (Последователността може и да е различна. При посочване на повече от 4 отговора, задачата се оценява с 0 точки.)</p>	<p>4 x 1 т. = 4 т.</p> <p>4 точки</p>
48.	<p>1, 3, 5 (Последователността може и да е различна. При посочване на повече от 3 отговора, задачата се оценява с 0 точки.)</p>	<p>3 x 1 т. = 3 т.</p> <p>3 точки</p>
49.	<p>А) Не Б) Да В) Да Г) Да</p>	<p>4 x 1 т. = 4 т.</p> <p>4 точки</p>
50.	<p>А) палеонтологични доказателства (преходни, сборни, междинни форми; фосили) Б) влечуги В) птици Г) Възможни примери: стегоцефали, зверозъби влечуги, семенни папрати и др. (За всеки верен пример по 2 т. Максимален брой точки: 4.)</p>	<p>А) 1 т. Б) 1 т. В) 1 т. Г) 2 x 2 т. = 4 т.</p> <p>7 точки</p>

Максимален брой точки от част втора: 65.

Максимален брой точки от целия тест: 100.